

اداره مخصوصه

درسعادتده ياب على جوارنده

محل اداره :

مُشَارَقَةُ الْقُرْآنِ

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمنه موافق آثار جديده مع المنوئيه

قبول اولنور

درج ابدلهين آثار اعاده اولنور

دين، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتدن و سياسياتدن وبالخاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئون اسلاميه دن
بحث ايدر و هفته ده بر دفعه نشر اولنور.

درسعادتده نسخه سى ۵۰ پاره در

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

قيرله دن مقوا بورو ايله كوندر بليرسه سنوى
۲۰ غروش فضله آلنير

صاحب و مؤسلى :
ابوالعلا زين العابدين — ح. اشرف اديب

آبونه بدلى
سنه لى ۸۰
مطرف ايجون
التي آيلنى ۴۰
غروش »

راهبک نسخه ثانیہ سی اولدینی استدلال ایدلسون! [غلادستونک خطبہ لرینی او قویکنز.]

ای امت مرحومه! بوسزک حیانتکزد، محافظه ایدک. بوسزک قانتکزد، هدر ایتیمک، بوسزک روحکزد، الدن قاجیرمایک، بوسزک سعادتکزد، مودن باشقه برہایه ویرمہیک. بویله روابط دینیہ کز میدانده طورورکن برطاقم ترہاتہ آلدانمایک، حق وارکن آرایش باطلہ قایلمایک. باصرہ امعاندن پردہ و همی قالدیرک، عروہ و ثقای دینہ اعتصام ایدک کہ ترکی عربله، عجمی ہندلیله، مصری بی مغربیله برلشدرن، ہمہده ایچلرندن بری کندیسندن اقلیمارجه اوزاقده کی دینداشنہ اصابت ایدن مصیبتدن متأل اولہ جق صورتده برلشدرن، بوقدر مختلف اجناس آردسندہ رابطہ نسبیہ مقامنہ قائم اولان بوندن باشقه برشی دکلدن.

جناب حق طرفندن سزہ احسان اولنان رابطہ دین اسباب اتحادک اک متینی درکہ شرکت وعزتکنز، سلطنت و سیادتکنز ہب اونکله قائمدر. کلیکنز بو رابطہ بی فتورہ محکوم ایتیمک. فقط دیگر طرفدن قانون قویم عدالتہ انقیاد لزومی نہ اونوتمایک. زیرا کونک اساسی، عالمک روح البقاسی عدلدر. حکم عدلہ حرمت ایتہین قوم ایچون فلاح متصور دکلدن. اللہدن قورقک. ادیان سائرہ اربابنک حقوقی محافظہ دائر اولان اوامرینہ حقیلہ رعایت ایدک. کندی دینکردن اولمایان ابنای وطنکرلہ، قومشورلیکزلہ حسن معاشرتہ بولونک. مملکتتکرتک منافعنہ عائد خصوصاتده اونلرلہ ائتلافہ چالیشک. چونکہ سزک منافعکز اونلر ککبلہ، اونلرک منافی نہ سزککیلہ قائمدر. عصبتی ظلم وعداوتہ، باشقلرینک حقوقنہ تعرضہ وسیلہ اتخاذ ایتمکدن صاقینک. زیرا دینک سزی بوندن نہی ایدیور، بویله ناروا برحرکتہ قارشی شدتلی تمہیداتده بولونیور. برده عصبتی یالکیز بربریکزہ میل ومحبتہ قصر ایتیمک. مجددورفتہ، سلطنت وشوکتده تحصیل علومده، اکتساب فضائلده، احراز کمالات انسانیهده اہم سائرہ ایلہ مسابقہ ایچون بوقدرتدن استمداد ایدک. آمال وافکاریکرتک بر نقطہ یہ انعطافی، آردہ کی تفرقہ نک زوالی ایچون عصبتہ توسل ایلہیک. ہر بریکز دین قارداشنک الہ یاپیشہرق حضيض مذاتدن شاہقہ مجد وکالہ اعلا یہ غیرت ایتسون. وتعاونوا

مصر مفتیسی مرحوم شیخ محمد عبدہ

مترجمی: محمد عاکف

مِنَاقِبِ سَيِّدِنَا

انت مصباح کل فضل فما تص
در الا عن ضوئک الاضواء

داعیہ عصبتلہ قیام مسئلہ سندنہ فرنککر قدر خریص بر قوم بوقدر. نہ حاجت، ذاتاً نشردینہ مأمور اولان میسیونرلری حمایہ ایدہ رک وظیفہ لرینہ عائد خصوصاتده لزومی قدر معاونتده بولنق حکومتلرک قوانین اساسیہ سی جملہ سندنر.

بالفرض بوزنرک دین ومذہبداشلرندن برینہ جمعیت بشریہ نک هیچ بر زمان آزاده اولہ مادیخی، ناموافق حادثاتدن بری اصابت ایدہ جک اولسہ بتون ممالک متہدئہ غربک آفاقی درحال ہر طرفدن یوکسان فریادلرک، اینلرک، شکایتلرک تلافیکہ امواجی اولور. ہپی بردن «قالقیکز نہ طور یورسکیز؟ غایت مدہش بر فلاکت میدان آلدی، یک جدی بر حادثہ ظہورہ کلدی، طویلانکیز، ہمدست وفاق اولکیز، تاکہ شومصبتی دفع ایدہم. بردهاظہور ایتہمسی اسبابی دوشونہم. یوقسہ دین مسیحی محو اولیور.!» یافرہ سی آسمانہ چیقلہ ریرلر.

ایشته اوزمان بتون اقوام غرب آردلرنہ اختلاف جنسیت کی، بغض وعداوت کی، مخاصمات سیاسیہ کی برچوق اسباب تفرقہ بولنقدہ. ہر دولت لایقلہ اخذ انتقام ایچون رقبی بولنان دولتک فلاکتی درت کوزلہ بکلہ مکدہ ایکن برده باقارسک کہ درحال اتفاق ایتمشلر، بتون قوای حربیہ و سیاسیہ لرینی دینداشلرینک حمایہ سی جہتہ توجیہ ایدیورلر؛ ایسترسہ مدافعہ سنہ عزم ایتدکری آدم دنیانک او بر او جندہ اولسون ایسترسہ کندیلرلہ اونک آراسندہ جنساً هیچ بر رابطہ موجود اوہ لماسون.

لکن بری طرفدہ فساد وقتنہ طوقانلری فضان ایتسہدہ روی زمینی قابلا سہ، اونلرہ دیناً مخالف اولان امتلرک قانلری سبل بلاکی آقوب کبتسہ، حریفلرک بدندن بر قبل بیلہ اورپرمن. حق ایشدن کویا خبرلری بیلہ اولماز. فطرت بشردہ مرکوز اولان شفقت و مہمت حسندن کلیاً ذہول ایدرلر. وارسون او مخرب سبل بلا سورکلہ یوب کتور مکدہ اولدینی انقاض معائب ایلہ برابر طبیعتیلہ کیدوب طبانہ جنی غایتی بولسون دیہرک کندی حالنہ براقرلر. کویا بونلرک نظرندہ دین مسیحیدن خارج اولانلر باشی بوش برسوری بہائم نزلہ سندن دردہ کندی زعملرنجہ حامیسی، مظاہری بولندقلری انسانیتہ منسوب دکلدن. ہم بوحال اونلرک متدینلرینہ خاصدر، ظن ایتیمک، دہریلری اللہہ، پیغمبرہ، کتب سماویہ یہ قطعاً اینانمایانلری نہ تعصب دینی مسئلہ سندنہ متدینلرلہ مسابقہ ایدرلر. عصبتلرینی تأیید ایچون هیچ برایشدن کری طورمازلر. باری حق طانیسہ لردہ اوراہہ کلنجہ طورسہلر نہ اعلی! لکن ہیہات کہ اونی یک جوق تجاوز ایدرلر!

اوت؛ فرنککرک عصیت دینیہ تمسک خصوصتہ کی حاللری جدآ غریبدر. مثلاً ایچلرندن غلادستون کی بری چیقار؛ حریت فکریہ نک منتہاسنہ واران قومی طرفندن حزب الاحرار ریاستنہ کچیریلردہ صکرہ حریفک آغزندن برکلہ چیقمازکہ ایچندہ راہب سن پیہرک روحی طویلہماسون؛ دہا طوغریسی اونک روحی روح

سن هر فضیلتك مصباحی سین، بوسبب ایله در که بتون ضیال انجق سنك ضیا کدن صدور ایدر . سن برسراج منیرسین که بتون انوار سندن مقبلسدر. کالات وفضائل هپ سنك فضیلت وکالکدن ظهوره کلشدر. ای فرد کام! سن اولین و آخرینه مصدر انوار اوله رق خلق اولندک .

سرور انام علیه الصلوة والسلام افندمرك عالم شهودی تشریفاری جمیع انبیادن مؤخر ایسه ده نور نبوتی انلره و بلکه جمیع مخلوقاته مقدمدر. مرویدر که جابر رضی عنه حضرتلری : یارسول الله جناب حقك قبل الاشیا خلق ایتدیکی ایلک شیئی بکا خبر ویر، دیدی. جناب رسول محترم بیوردی که: یا جابر، باری تعالی و تقدس حضرتلری قبل الاشیا کندی نورندن سنك پیغمبرینك نورینی یراندی، بو نور مشیت التیه نك تعلق ایلدیکی یرده قدرت ربانیه ایله دوران ایلدی، اوزمان ایسه نه لوح، نه قلم، نه جنت، نه نار، نه ملك، نه ارض، نه شمس، نه قمر، نه جن، نه انس و ارایدی. ایدنی جناب حق مخلوقاتك خلق وایجادینی مراد بیوردقده او نوری درت جزئه آیروب اولکی جزؤدن سماواتی، ایکنجیسن ن ارضینی، اوچنجیسنندن جنت و ناری یراندی وبعده دردنجی جرنی درت جزئه تقسیم ایله بونك برنجی جزئندن مؤمنلرك نوربصرلرینی ایکنجیسنندن نور قلوبنی یعنی معرفت بالهی، اوچنجی سندن انلرك نورانیسی اولان توحیدی یعنی لا اله الا الله محمد رسول اللهی خلق ایتدی ... الى آخر الحدیث.

بیان اعراب و لغات: [فا مصدر] ده [فاء] سببییه، [ماء] نافییه، [تصدر] کله سی [تبرز] معناسنه فعل مضارع، [الاضواء] فاعل. ناظم حضر. تلمی امر معقولی محسوس ایله تصویر قیلندن اوله رق رسول اکرم افندمركی مصباحه تشبیه ایتیش. تشبیهك طرفینی مذکور وادات تشبیه مخدوف اولمغله یتنده تشبیه بلیغ وار.

لك ذات العلوم من عالم الغی

ب و منها لآدم الاسماء

عالم غیبدن سکا ذات علوم احسان اولمش و اوعلومدن آدمه اسما واصل اولمشدر. یا حیب الله! جناب ابوالبشره یالکمز اسماء و اشیا تبلیغ اولندیغی حالده ذات رسالتکه اسما و مسمیات بیلدیرلمشدر. یا خود حضرت آدمه اسماء مسمیات بیلدیرلیدیکی حالده ذات نبوتیناهك کنه وحقائق اشیا به مطلع قلندك دیمکدر. اولکی معنی: «و علم آدم الاسماء» قول کریمی ایله جناب آدمه یالکمز تعلیم اسما ایلدی معناسی مراد اولمسنه وایکنجی معنی: بوأیت کریمه دن حضرت آدمه تعلیم اسما و مسمیات ایلدیکی مقصود اولدیغنه کوره در.

بیان اعراب و لغات: [لك] جار مع المجرور مقدم خبر، [ذات العلوم] مؤخر مبتدا. [ذات] فی الاصل معناسنه اولان [ذونك] مؤنثی اوله رق صفتدر و لازم الاضافه در. امرأة ذات الزوج کی که قوجه لی برقادین دیمکدر. صکره

برشیثك نفس و حقیقه معناسنده استعمال اولندی، نته کیم بوراده بومعناده مستعملدر. [علوم] ایله مسمیات و یا حقائق مراددر. [من عالم الغیب] حالدر. لامك فتحیه [عالم] فی الاصل ما یعلم به الشئی معناسنه ایدی یعنی اول شیثك اسمی ایدی که آنکله علی الاطلاق دیکرشی بیلنور اوله . صکره حصه آصانع تعالی حضرتلرینی معرفته دلیل اولان مصنوعات و مکوناتده استعمالی غالب اولدی و بناءً علیه هر جنس مصنوع ایله مجموع مصنوعات اره سنده کی قدر مشترکده استعمال اوله رق عالم افلاك و عالم عناصر و عالم نبات و عالم حیوان و عالم شهود و عالم غیب کی هر برجنس مصنوعه آیری آیری [عالم] اطلاق ایلدیر اولدینی کی « عالم جمیع اجزاسیله محددر » قولزده اولدینی اوزره مجموع مصنوعاتده [عالم] اطلاق ایلدیر اولدی. ایشته [عالم] لفظنك جعلندیرلمسی اجناسی اعتباریله در. [غیب] اسم فاعل معناسنه مصدر در و [عالم غیب] مشاهده دن غائب اولان عالم دیمکدر. برشیثك عالم غیبدن اولسی بزه نسبت ایله در؛ جناب علام الغیوب جل شاناه حضرتلرینه نسبت ایله هرشی عالم شهوددندر. [عالم] لفظنی لامك کسریله ده او قومق جائزدر، بو تقدیرجه معنی: [فیوض علام الغیوبدن نفس علوم سکا مخصوصدر] دیمك اولور، فقط لفظ مذکور ناظم حضرتلرندن لامك فتحیه روایت ایلدیشدر. [فیها] جار مع المجرور مقدم خبر، وضمیر علومه راجعدر. [الاسماء] مؤخر مبتدا. [لادم] مقدر اولان [واسله] کله سنه متعلقدر. اسماء اسمك جمی در، بوراده اسم ایله: برمعنایه دلالت ایدن شی مراددر و حرف و فعله شاملدر.

لم نزل فی ضمائر الكون تحتها

ر لك الامهات والاباء

سندها ضمائر کونده [اصلا ب و ارحامده] ابکن سنك ایچون دمدم آباء و امهات اختیار و انتخاب اولنورایدی ذات شریفك پاك و منور اولدینی کی افراد نسب شریفك ده پاك و منور ایدی. ام البشر حضرت حوادن والدۀ محترمهك جناب آمغیهك امهاتك و جناب صنی اللهدن والد ماجدك حضرت عبداللهه قدر آباد کرامك سکا لائق صورته تختاب و اختیار ایدلمشرایدی و نور بنوتك آباد و اجداد کرامکدن بری برینه انتقال ایله تا جناب آدمدن حضرت عبداللهه قدر جمله سنك مبارک جبهه لرنده لمعان ایدیور ایدی.

رسول اکرم افندمرك نوری ادم علیه السلامك جبهه سنده لمان ایدر ایدی، صکره اونور اوغلی شیت علیه السلامه انتقال ایلدی. حضرت آدمك وفاقی تقرب ایتدکده بونوری انجق نساء مطهره به وضع ایتسنی شیته وصیت ایتدی، شیت علیه السلامده اولادینه بونی وصیت ایلدی. بووصیت شیثك اولاد و اخلافی اره سنده معمول به اولوب بو صورتله اونور جناب عبدالمطلبه وبعده اوغلی عبدالله حضرتلرینه قدر واصل اولدی و احادیث نبویه ده وارد اولدینی اوزره جناب حق نسب شریف محمدی بی جاهلیت سفاح و زناسندن طاهر و پاك قلدی. احادیث نبویه ده مصرح اولدینی کی ناظم حضرتلرینك کلامندن ده رسول ذیشان افندمرك آباء و اجداد کرامی ایچنده تا آدم و حواء علیهما السلامه قدر هیچ برکافر بالله بولمندیغی نمایان اولور، زیر اکافر بالله نجسدر، اکانه مختار نه کریم نه طاهر دینور. ابوین مکرمین حضرتاتی سلسله مختارین ایچنده ذات نبوتیناه افندمركه قریب بولندقلرندن بویت مشاار الیه مانك اهل جنتدن اولدقلرنده

وقت بوله مدیغ بر بحث مدید آره سنده تمیز حق و باطله اساس اتخاذایدیله جک کی حس ایتدیگم بواسطه حقننده یورونه جکم مطالعاتک قاصر و حقیقه غیر مقارن اولسه بیله هر حالده بیطرفانه اوله جفته اعتماد بیورلسنی رجا ایدرم .

عثمانی ترکری عربجهیی یا اولسانی غوامض و ادبیاتیه تعلم ویا کلماتک اصول و مشتقاتیه محال وضع و استعمالی تیقن ایتک مقصدیه تحصیل ایدرلر بیور یورسکیز. شق اول حقننده کی فکر من متحدایسه ده شق ثانی حقننده نقطه نظر من بر آز آریلیر . زیرا فکر و تجربه عاجزانه کوره عربی بی ترکیه یه یاردیمی اولور دیه شویله جه - تعبیر جائزایسه - اوستون کوری اوکرنلر هیچ بروقنده عربک آکلادی بی طرزده کلماتک اصول و مشتقاتیه محال وضع و استعمالی تیقن درجه سنده لسان عربی تحصیلیه موفق اوله مازلر . زیرا برلسانک اصولی ، مشتقاتی ، بونلردن هر برینک محل وضع و استعمالی بیلیمک اولسانی غوامضیه بیلیمک دیمکدر .

او حالده مسئله بنده کزک نظر مده لسان عربی بی السنه سائره کی مستقل برلسان اوله رق تحصیل ایتک یعنی قواعد لسان عربی قوم عرب او قواعددن نه مقصد تعقیب ایدیورسه او مقصدی عیناً کوزتمک ایله عربینک ترکیه انشا و کتابی تقویه یه مداری اولور خولای قدییه باصمه قالب برقاج شی بلله مک شقیرینه منحصر قالور .

شق اوله کوره تحصیل عربی بر عثمانی ترکیه برلسان همده پک مهم ، همده مفید برلسان قازاندره جنی ایچون معقولدر ، حتی واجب الاجرادر .

شق ثانی یه کوره تحصیل ایه - اعتراف ایدرم که - هیچ برشی آکلا به مم . زیرا هیچ برلسان دیگر برلسانک خدمتکاری اولوق اوزره تحصیل ایدیله مم . برلسان دیگر لساندن کلمات و اصطلاحات و حتی بعض تراکیب استعاده ایده بیلور . فقط بونلرک محال وضع و استعمالی دکشیرمد که بیانجیلوق تمفاسنی اوزرلرندن سیله مم .

ترکیه ده مستعمل کلمات عربیه نک معانی صحیحه سنی برر بررقاموس ترجمه سینه مراجعتله تدقیق ایدم . بونلرک یوزده سکساتی وضع اصلیندن چیقمش ، معناسی تغیر ایتمش بولورز . بر درجه ده که اکثر کلماتی عربیدن مقتبس برجه یی عینی الفاظ عربیه ایله عربی یه ترجمه ونقل ایتسه ک ناشیده ، معناسی برعباره وجوده کلور .

بز اوتدن بری قواعد عربیه یی تحصیل پروغرمزه ادخال ایتمش اولدیغمنز ایچون چوققلرمن لسانلرینی اوسایه ده کوزل اوکرنیور ، کوزل یازیور ذهابنه دوشیورز . کنجلمن عربی قوتیه عثمانلیجه یی بللیور ظن ایدیورز . حالبوکه بنده کزجه امر بسبتون برعکسدر . اک فصیح ، اک اصطلاح پرداز . کاتمز اگر صرف و نحوی کوشک ایه عربی برعباره نک مائی استمخراجدن عاجزدر . بر آز صرف ایله نحو کورمش ایه ینه کلماتک عربیه کی قوته ، مواضع استعمالنه واقف اولدیغنی ایچون اوکله لک انجق ترکیه ده کی صورت استعماللرینه کوره خیال میال بر معنی سوز .

صرب محدر . جناب حق کتاب عزیزنده آزر ابراهیمک پدری اولدیغنی ذکر بیورمشدر ، حالبوکه آزر کافر بالله ایدی ، دیمک که نسب شریف محمدی ایچنده کافر بالله وارایدی دیه ناظم حضر تلرینه اعتراض اوارد اولماز ، چونکه ایکی صنف اهل کتاب آزر ابراهیم علیه السلامک حقیقه پدری اولوب عموجه سی اولدیغنه اتفاق ایتمشلردر ، فقط عرب عموجه یه ده پدر اطلاق ایلدیکندن بوجهت ایله آزر قرآن کریمده ابراهیمک پدریدر دیه ذکر بیورلمشدر .

..

[فی ضماثر الکون] حالدر . [کون] وجود معناسنده در وضماثر کون: وجودک مستورات خفیه سی دیمکدر که بوراده اصلاب و احرام مراددر . [تختار] مضارع مجهول و [لم تزل] ک خبریدر . [امهات] نائب فاعل و امک جمی در . ام : بالذات و یا خود پدر و یا مادر جهتندن بالواسطه والده اولانه دینور . [آباء] ابک جمی در . اب : بالذات و یا خود پدر و یا مادر جهتندن بالواسطه والده اولانه اطلاق اولنور .

برکت زاده : اسماعیل حق

بقیه سی وار

لسان مسئله سی

ادیب محترم سلیمان نظیف بک افندی یه

«تصویر افکار» ک ۳ ایلول ۱۳۲۵ تاریخی نسخه سنده مندرج آئیده کی استیضاح ادبیانه لرینی او قودم :

معلم محترم ذهنی افندی حضر تلرله بابان زاده نعیم بک افندی یه

معلوم فاضلانله لریدر که عثمانی ترکری عربجه یی ایکی صورت و مقصدله تعلم ایدرلر : یا اولسانی غوامض و ادبیاتیه تعلم ویا کلماتک اصول و مشتقاتیه محال وضع و استعمالی تیقن ایتک . شق اولک عسرت آلود و محتاج ازمنه نامحدود اولدیغنی ماومدر . فقط تحصیل اعدادی بی اکل ایتمش ویا ایتک اوزره بولمش صاحب سنی و فراست برکنجک طرز ثانیله لسان عربی تعلم ایچون اوج آیق برمدتک کفایت ایدوب ایتیه جکی لطفاً ایضاح بیوریلورسه امتک واسطه ادراک و افهامی اولان لسانه خدمت ایدلش اولور .

سلیمان نظیف

اولا مایه فخر و مباهات امت اولان استاد کاملمز ذهنی افندی حضر تلرله برلکده نام عاجزانه مک ذکر صورتیه ابراز بیوریلان توجه عظیمه عدم استحقاقی «این الثری و این الثریا» مصداق مؤید اوله رق علماً بیان ایله محضا بویه بر مسئله مهمه ده ذات عالیه یه مخاطب اولوق حیثیه سؤالکزی جوابسز برافماق غیرتنه دوشه رک بوبابده کی مطالعاتی عرضه جرأت ایده جکم .

ثانیاً مشاغل کثیره رسمیه نک بار ثقلت بخشاسی آئنده صحائف مطبوعاتک قارئلرینه اتحاف ایلدیکی شون دمامد نوک و بو میانه بونجه مناقشات باعث اولان لسان مسئله سنک بیکانه سی قالدیغ ایچون تعقیبه